

Väestönkasvuun vaikuttavat tekijät

- Mitä Suomi voi tehdä?

Minna Säävälä

Dosentti, erikoistutkija

Väestöliitto, Väestöntutkimuslaitos

Väestöräjähdyks ja elämän tulevaisuus -seminaari

Eduskunnan lisärakennuksen kansalaisinfo,

26.1.2010

Väestötutkimuslaitos

Syntyvyys

VÄESTÖ

Kuolevuus

Muuttoliike

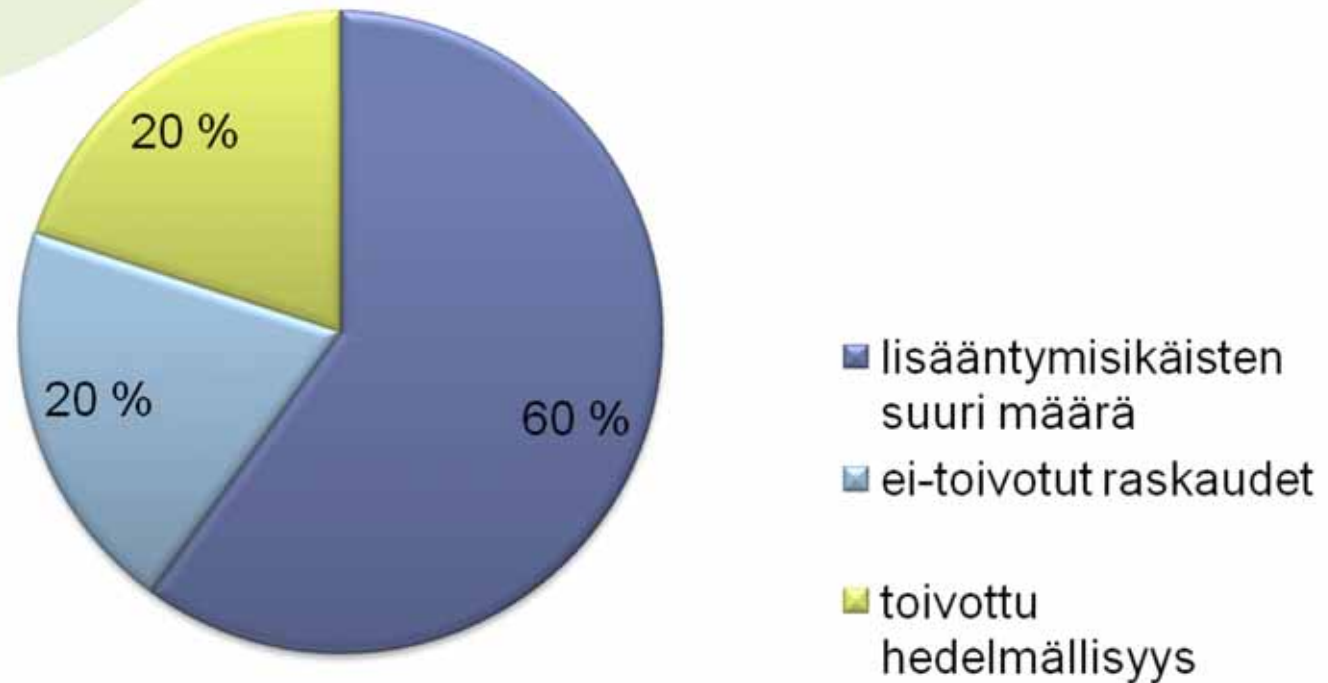
Lapsiluku on alentunut voimakkaasti lähes kaikkialla

- Vain Saharan eteläpuolisessa Afrikassa yhä korkeat lapsiluvut (4-7 lasta)
 - Aasiassa päästy 2-3 lapseen, osittain nettouusiutumistason alle
 - Esim. Iran 2.3 lasta, Indonesia 2.3, Kiina 1.8, Intia 2.7
- väestöräjähdys?

Väestönkasvu ei riipu pelkästään naisten synnyttämien lasten määrästä

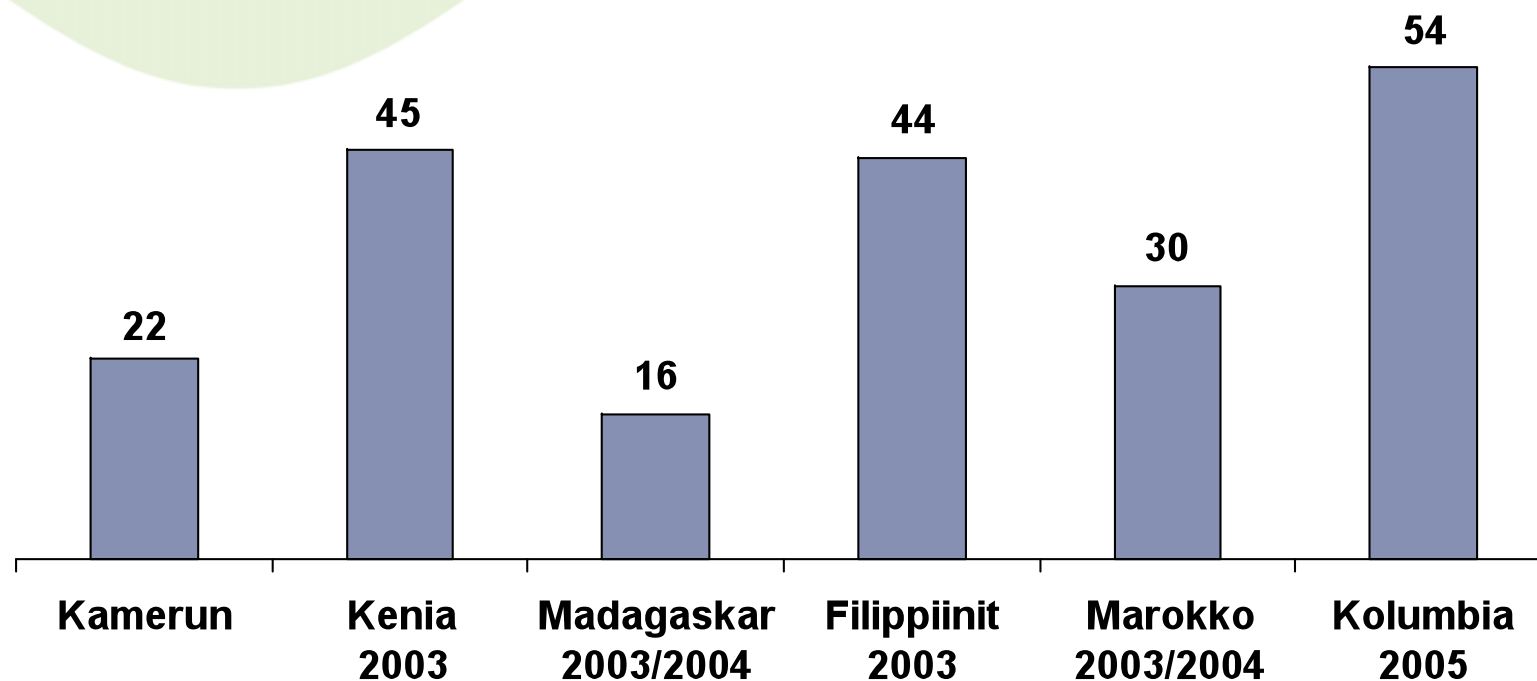
Yhä useampi ihminen on elossa samaan aikaan

Eri komponenttien arvioitu osuus Intian väestönkasvusta

Tahattomasti syntyneet lapset

Naisten ei-toivotut tai liian pian syntyneet lapset
prosenttia syntyneistä lapsista

Source: DHS STATcompiler: accessed online at www.measuredhs.com/statcompiler on June 14, 2006.

Miksi lapsia syntyy yli nettouusiutumistason?

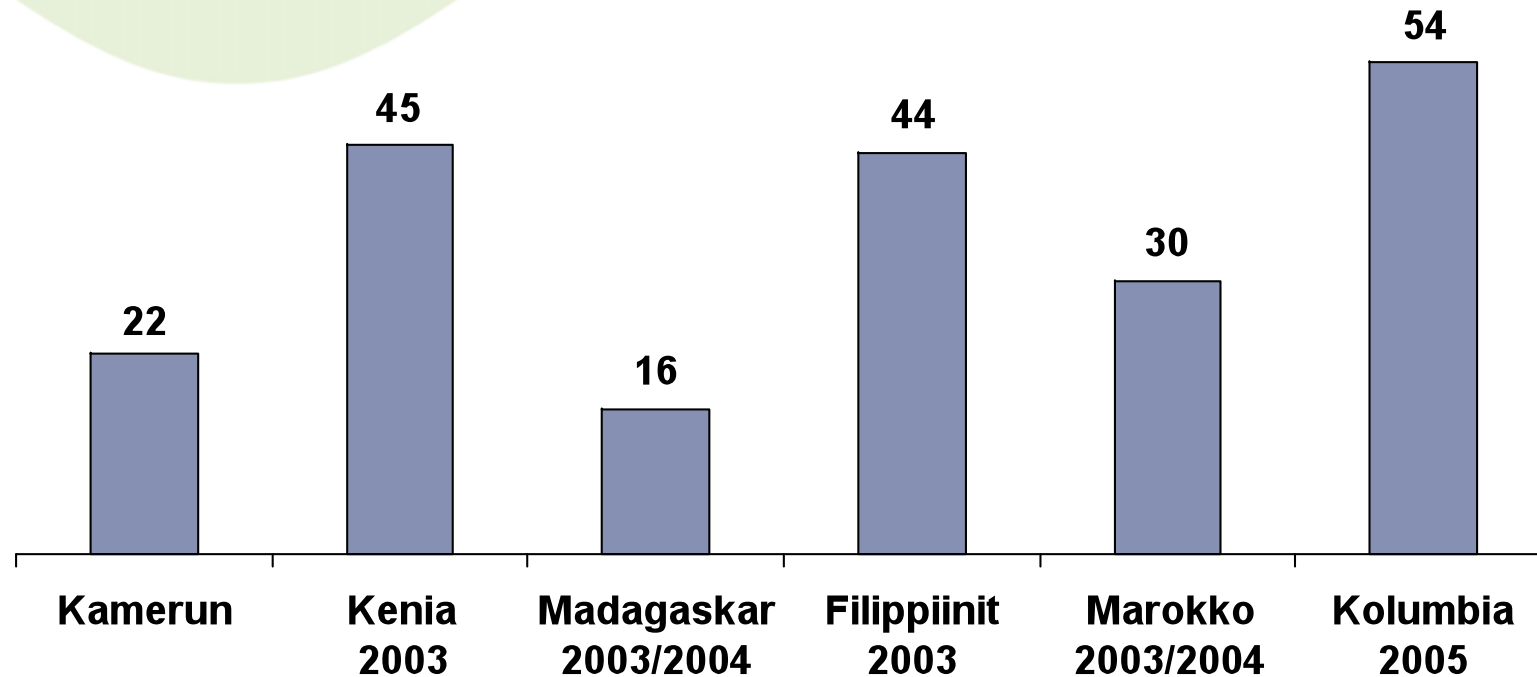
- **Toivottu lapsiluku korkeampi**
 - Erityisesti Afrikassa
 - Ei muuta sosiaaliturvaa, lapset vanhuudenturvana, parisuhteen vahvistuksena, arvomaailma, näköalattomuus, lapsikuolleisuus
- **Nainen ei voi hallita omaa lisääntymistään**
 - Pronatalistinen tai piittaamaton politiikka
 - Perheen sisäiset valtasuhteet
 - Puutteelliset ehkäisy- ja muut seksuaaliterveyspalvelut
 - Tiedon puute
- → naisten (ja miesten) koulutus, seksuaaliterveyspalvelut, erityisesti ehkäisy- ja palvelut, yleinen sosiaalinen ja taloudellinen kehitys

Lapsilukuun vaikuttavia tekijöitä

- **Välittömät tekijät:**
 - Ehkäisyn käyttö
 - avioitumisikä
 - Imetys
 - Ravitsemustilanne
 - lapsikuolleisuus
- **Taustatekijät, motivoivat tekijät:**
 - Koulutus
 - Lapsikuolleisuus
 - Lapsityövoiman käyttö
 - Odotushorisontti: yhteiskunnan tasa-arvoisuus
 - Naisten suhteellinen asema

Tahattomasti syntyneet lapset

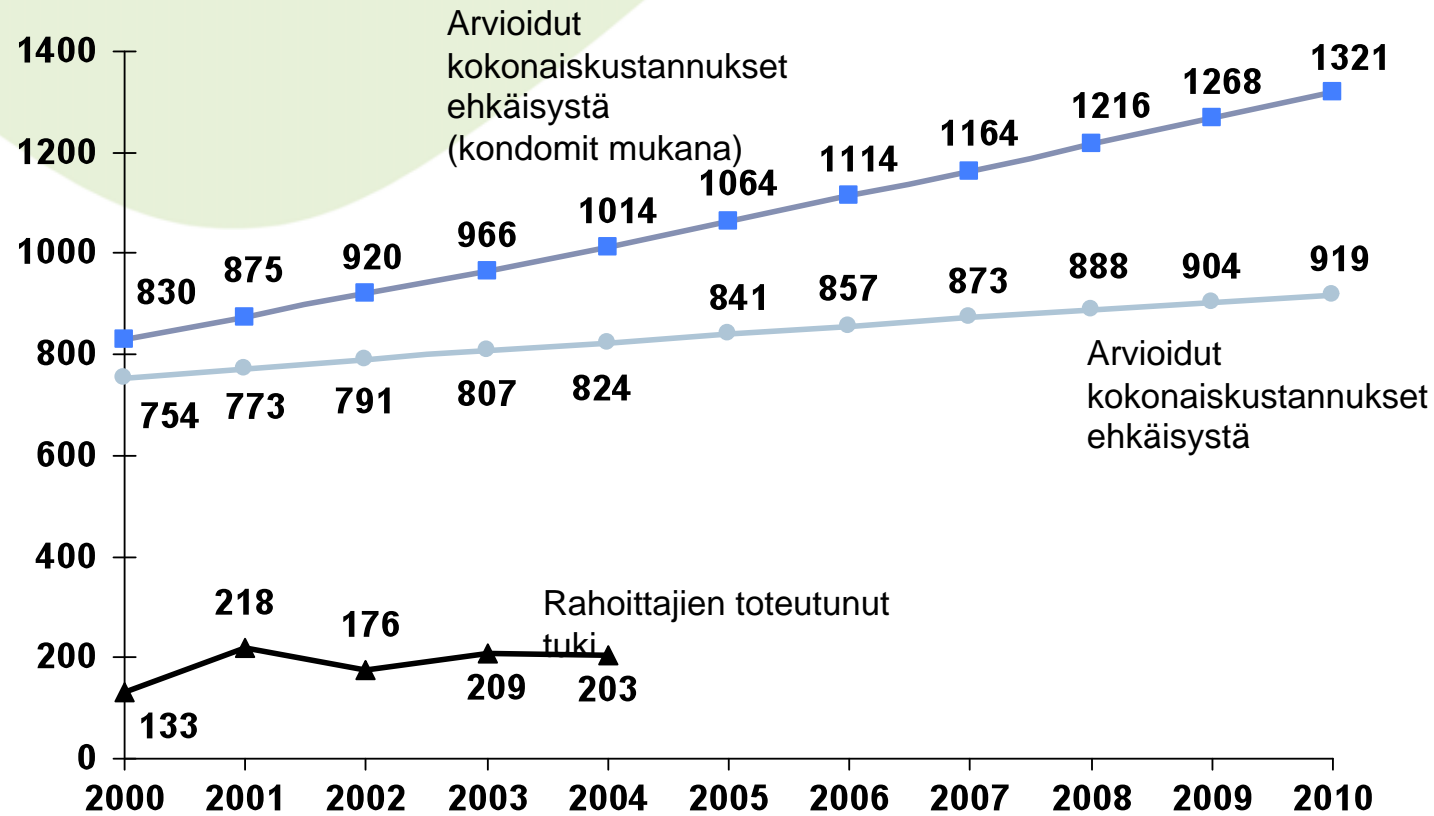
Naisten ei-toivotut tai liian pian syntyneet lapset
prosenttia syntyneistä lapsista

Source: DHS STATcompiler: accessed online at www.measuredhs.com/statcompiler on June 14, 2006.

Ehkäisyn kustannukset kehitysmaissa

Miljoonaa US\$

Lähde: UNFPA, *Donor Support for Contraceptives and Condoms for STI/HIV Prevention 2004*.

Mitä Suomi tekee?

Pääpaino monenkeskisessä kehitysyhteistyössä

- **Suomen hallitus on kymmenen suurimman YK:n väestörahaston (UNFPA) rahoittajan joukossa – noin 21 milj. euroa yleisrahoitukseen**
- **noin 7 prosenttia kehitysyhteistyövaroista menee seks & lisääntymisterveyteen**
- **Suomelle erityisesti nuorten seksuaaliterveys & äitiysterveys prioriteetteja**

Kahdenvälisessä kehitysyhteistyössä

- Sosiaali- ja terveyssektorin osuus pienentynyt 2007 lähtien
- hankkeita Nicaraguassa & Afganistanissa
- Kansalaisjärjestöjen toiminta: n. 80 % sos & terveysalan hankkeita, joissa yleensä mukana seksuaali- ja lisääntymisterveys
- Sukupuolten välinen tasa-arvo läpileikkaava teema kaikessa keh. yhteistyössä

Mitä Suomen pitäisi tehdä?

- **Sukupuolivaikutusten analyysi kaikissa hankkeissa: toteuttamiseen suuntalinjat ja arviointi välttämättömäksi! Pelkkä painopiste ei riitä.**
- **Rahaa ehkäisyvälineisiin ja UNFPA:lle enemmän**
- **Rahaa seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin, koulutukseen**
- **→ ehkäisyn ja lisääntymisterveyspalveluiden saatavuus kaikille turvattava**
- **→ peruskoulutus kaikille turvattava**
- **→ terveydenhoito kaikille turvattava**

Kielletään yli yhden lapsen hankkiminen?

- **Pakottaminen**

- eettisesti väärin
- pitkällä tähtäimellä hyödyttöä
- 'Sivuvaikutuksia' yksilapsisuudesta:
 - Esim. Kiina ja Korea: vääristyneet sukupuolijakaumat
 - Vanhusten hoito?
 - 'pikku keisarit'
 - Väestön huoltosuhteen nopea heikkeneminen, talouden elinvoiman heikkeneminen
 - Nuoret vähemmistöön

- **Olisiko yksilapsisten yhteiskunta ympäristöystävällisempi?**

- Paradoksi: lapsiluku pienenee, kun kulutusorientaatio vahvistuu

- **Kasvava väkimäärä vaikeuttaa ilmastonmuutoksen hallintaa**
- **Mutta:**
- **Väestönkasvun radikaalikaan hidastuminen ei estä ilmastonmuutosta**